



Vlaanderen
is omgeving

Vlaamse Overheid, Departement Omgeving
Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en –projecten
Team Milieueffectrapportage
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
T 02/553 80 79
mer@vlaanderen.be
www.omgevingvlaanderen.be

Kwaliteitsbeoordeling MER i.k.v. het voorkeursbesluit voor het complex project Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen

Dossiernummer: CP-11

1. Inleiding

Het complex project 'Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen' heeft een drieledig doel:

- de realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen om de verwachte groei te kunnen accommoderen.
- de ontwikkeling van industriële/logistieke gronden op het havenplatform die met de extra containercapaciteit samenhangen;
- de multimodale ontsluiting tot aan het hoofdnet. Dit heeft betrekking op het wegennet, het waterwegennet en het spoorwegennet. De ontwikkeling van nieuwe containerbehandelingscapaciteit gaat gepaard met of veronderstelt immers ook de aansluiting van de nieuwe terminals (en industrieel/logistieke terreinen) op de verschillende bestaande verkeersnetten.

Initiatiefnemer van het complex project is de Vlaamse Overheid, Departement Mobiliteit en Openbare Werken.

Team Mer ontving het definitieve MER (versie 27/09/2019) op 16 oktober 2019.

Volgens artikel 15/1 van het decreet Complexe Projecten¹ moet de dienst, bevoegd voor milieueffectrapportage, de kwaliteit van het (ontwerp van) MER beoordelen, en dit voorafgaand aan het vaststellen van het voorkeursbesluit. Hiervoor wordt getoetst aan

- de beslissing zoals vermeld in artikel 8 §3 van het decreet (richtlijnen dd. 17 maart 2017 en dd. 19 september 2018),
- de inhoudsvereisten vermeld in artikel 10, eerste lid van het decreet (artikel 4.2.8 §1 5^{o2} en artikel 4.3.7 van het DABM³),

en wordt rekening gehouden met

- de uitgebrachte adviezen
- de tijdens het openbaar onderzoek ontvangen opmerkingen van het publiek.
- de Peer Review van Antea Group van februari 2018 en de reactie van de MER-deskundigen daarop

¹ Decreet betreffende complexe projecten van 25 april 2014

² Gewijzigd naar artikel 4.2.8 §1bis cfr. artikel 57 van het decreet tot wijziging van de regelgeving voor ruimtelijke uitvoeringsplannen teneinde de planmilieueffectrapportage en andere effectbeoordelingen in het planningsproces voor ruimtelijke uitvoeringsplannen te integreren door wijziging van diverse decreten (1 juli 2016)

³ Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, B.S. 3 juni 1995, zoals herhaaldelijk gewijzigd

- de Tussennota van 21 juni 2018
- het Overwegingsdocument van september 2018 naar aanleiding van de publieke raadpleging van de Tussennota
- de Antwoordnota (april 2019) naar aanleiding van de adviezen op het Voorontwerp voorkeursbesluit
- de Antwoordnota naar aanleiding van het openbaar onderzoek over het Ontwerp voorkeurbesluit.

2. Inhoudelijke toetsing van het MER

Tijdens de onderzoeksfase heeft Team Mer ingestaan voor een continue kwaliteitsbewaking van het onderzoek naar milieueffecten. Team Mer heeft, samen met de adviesinstanties, meerdere ontwerpversies nagelezen en getoetst aan de richtlijnen van 17 maart 2017 en van 19 september 2018, en de methodiek, zoals opgenomen in de geactualiseerde AON (versie 17 maart 2017 en versie 19 september 2018). Daarnaast heeft Team Mer tussentijds het Overwegingsdocument en de Antwoordnota's nagelezen op conformiteit met de AON en de richtlijnen.

Het MER bevat de volgens het DABM vereiste gegevens.

In het bijzonder wordt bij deze kwaliteitsbeoordeling rekening gehouden met volgende overwegingen:

Het hoofddoel van de onderzoeksfase bij complexe projecten bestaat erin de belangrijkste onderscheidende effecten van de alternatieven naar voor te brengen, en dit i.f.v. het maken van een keuze voor een voorkeursalternatief. De onderzoeksfase heeft daarnaast ook als doel om aan het licht te brengen of de realisatie van het project aanzienlijke negatieve milieueffecten tot gevolg kan hebben en hoe die desgevallend gemilderd kunnen worden.

In het MER werden bouwstenen beschreven die in combinatie met elkaar kunnen voldoen aan de doelstellingen van het project. Alle alternatieven werden op een gelijkwaardige wijze onderzocht, en dit o.b.v. de beschikbare kennis en expert judgement van de erkende MER-deskundigen, al dan niet ondersteund/bijgestuurd door de expertise van specifieke adviesinstanties en externe experts. Tevens werden afzonderlijke onderzoeksopdrachten uitgevoerd en experten-workshops georganiseerd om beschikbare kennis te capteren en in het MER op te nemen. De beschikbare kennis uit vorige studies/onderzoeken werd eveneens kritisch geëvalueerd naar bruikbaarheid (actueel, betrouwbaar) en toepasbaarheid i.f.v. een gelijkwaardige evaluatie van de alternatieven. Naar aanleiding van het bestuderen van de eerste 8 alternatieven werd een alternatief 9 mee in overweging genomen. Voor dit alternatief 9 werd rekening gehouden met de meest actuele capaciteitsberekeningen van de gebruikte bouwstenen. Het onderzoek is zo opgezet dat ook betrouwbare conclusies kunnen getrokken worden mochten bouwstenen op een andere manier samengebracht worden tot een ander alternatief dan de 9 beschreven alternatieven.

De focus in het MER ligt enerzijds op de onderscheidende effecten van de alternatieven, en anderzijds op belangrijke effecten die eigen zijn aan het complex project, ongeacht de locatie van extra containercapaciteit of logistieke terreinen. Het milieueffectenonderzoek heeft de

significante effecten onderzocht op een strategisch niveau. Per discipline wordt gemotiveerd welke effectgroepen aan bod moeten komen in het MER. Hierbij worden de effecten tengevolge de aanleg en exploitatie van de aanlegkades, logistieke terreinen, ontsluitingsinfrastructuur en eventuele nieuwe dokken onderzocht. Er wordt in het MER ook aandacht besteed aan enkele tijdelijke effecten uit de aanlegfase die omwille van de lange tijdsduur of omvang van het effect toch als belangrijk en/of onderscheidend kunnen beschouwd worden (bijvoorbeeld grondverzet).

Tijdens de opmaak van het MER werden de elementen uit ontvangen adviezen die ingaan op de inhoud en uitwerking van het (ontwerp van) MER afgewogen op relevantie, en waar nodig verwerkt in het MER.

De elementen uit de inspraak die ingaan op de inhoud en uitwerking van het MER werden eveneens afgewogen op relevantie. Een weerslag van deze evaluatie is terug te vinden in de Overwegingsdocumenten en in de Antwoordennota's (opgemaakt door het projectteam, als verwerking van adviesrondes en openbare onderzoeken).

De wijzigingen die aan het MER werden aangebracht na het openbaar onderzoek over het ontwerp voorkeursbesluit betreffen kleine aanpassingen en verduidelijkingen in bijlagen die de conclusies van het, in openbaar onderzoek gelegen, ontwerp van MER niet wijzigen.

In dit MER wordt niet expliciet per discipline nagegaan of er bepaalde cumulatieve effecten kunnen verwacht worden van het complex project, in samenhang met welomschreven ontwikkelingsscenario's. Er wordt echter op strategisch niveau voldoende rekening gehouden met cumulatieve effecten door de aannames over toekomstige ontwikkelingen die vervat zitten in het gebruikte verkeersmodel, door gebruik te maken van de referentiescenario's "aanleg van een 'volwaardige' Oosterweelverbinding" en "aanleg van een 'light' Oosterweelverbinding in combinatie met het Haventracé", door rekening te houden met de reeds vergunde werken aan het hoofdwegennet op de Linkerscheldeoever, door rekening te houden met nodige natuurcompensatie voor andere havenontwikkelingen, e.d.

In het MER wordt per discipline aangegeven welke milderende maatregelen/randvoorwaarden essentieel zijn voor één of meerdere alternatieven en waarmee rekening moet gehouden worden bij het nemen van het voorkeursbesluit. Daarnaast worden ook aanbevelingen/randvoorwaarden opgesomd om rekening mee te houden bij de volgende fase(n) (o.a. uitwerkingsfase complex project). Het MER formuleert een aantal conclusies voorzichtig omdat op het strategisch niveau een aantal leemten in de kennis speelden. Uit het MER blijkt duidelijk dat de conclusies op basis van meer gedetailleerd vervolgonderzoek verfijnd kunnen worden. Zo zal het vervolgonderzoek rekening kunnen houden met de vergunningsaanvraag voor het Oosterweelproject (derde Scheldekruising), zal de verantwoording voor het besluit dat er geen effecten op de SBZ-gebieden in Nederland verwacht wordt verder uitgediept kunnen worden en zal in de uitwerkingsfase het effect van het voorzien van extra containercapaciteit Antwerpen op de processen die zich afspelen in de Schelde nog verder bestudeerd worden.

Het complex project heeft potentieel een impact op volgende Habitat- en Vogelrichtlijngebieden die in de buurt van de geplande ontwikkelingen liggen:

- Habitatrichtlijngebied
 - o BE2300006 Schelde- en Durmeëstuarium van de Nederlandse grens tot Gent

- o BE2100045 Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitats
- o NL9803061 Westerschelde & Saeftinghe
- Vogelrichtlijngebied:
 - o BE2301336 Schorren en polders van de Beneden-Schelde
 - o BE2300222 De Kuifeend en de Blokkesdijk
 - o NL9803061 Westerschelde & Saeftinghe

Op grotere afstand van het projectgebied komen een aantal HRL- en VRL-gebieden voor die mogelijk een invloed kunnen ondervinden ten gevolge van de effectgroep eutrofiëring door lucht.

- Habitatrichtlijngebied
 - o BE2100015 Kalmthoutse Heide
 - o BE2100016 Klein en Groot Schietveld
 - o BE2100017 Bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen
 - o NL3009016 Oosterschelde
 - o NL9801055 Brabantse Wal
- Vogelrichtlijngebied
 - o BE2101437 De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld
 - o BE2100323 Kalmthoutse Heide
 - o NL3009016 Oosterschelde
 - o NL3009015 Markiezaat
 - o NL3009003 Brabantse Wal

In het MER werd cfr. artikel 36ter van het Natuurdecreet⁴ een passende beoordeling opgenomen (§ 7.8.6 van het MER). In het advies dat team Mer ontving bij het definitieve MER (dd. 29 november 2019) gaat het Agentschap Natuur en Bos akkoord met de beschrijving van de effecten en de hieraan gekoppelde conclusies, zoals opgenomen in de passende beoordeling. Het advies spreekt zich uitdrukkelijk alleen uit over de gebieden op Vlaams grondgebied.

3. Besluit kwaliteitsbeoordeling

Gelet op het bovenstaande beoordeelt Team Mer de kwaliteit van het MER i.k.v. het voorkeursbesluit voor het complex project 'Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen' als goed.

Liesl Vanautgaerden
 directiehoofd Gebiedsontwikkeling
 Afdeling Gebiedsontwikkeling, omgevingsplanning en -projecten
 Departement Omgeving

⁴ Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (21 oktober 1997 en wijzigingen).